

Stanisław Wyspiański

Wesele

Rodzaj literacki: **dramat**

Gatunek literacki: **dramat symboliczny,
 dramat narodowy**

O CZYM TO JEST?

W bronowickiej chacie odbyło się huczne wesele chłopki i artyści. Goście dyskutowali o ważnych sprawach, Pan Młody zachwycał się urodą i strojem swojej żony. Zainteresowanie inteligencji życiem chłopów było jednak pozorne, ulegali oni modzie – chłopomanii.

Rachela zaproponowała, by na wesele zaprosić chochoła. Ukazał się on małej Isi. Potem do Bronowic przybyli goście fantastyczni: Widmo, Stańczyk, Rycerz, Hetman i Upiór. Demaskowali oni polskie wady, obnażali mity i stereotypy.

Zjawił się także Wernyhora, który przekazał Gospodarzowi złoty róg i trzy polecenia: rozestać wici przed świtem, oczekiwać końskiego tętentu od strony krakowskiego gościńca i wystać gońców do Warszawy. Gospodarz zadanie przekazał Jaśkowi, a Gospodyni ukryła w skrzyni znaną złotą podkowę.

Weselnicy wracali do domów, niektórzy sennie rozmawiali. Gospodarz przypomniał sobie o wizycie Wernyhory i jego poleceniach. Zebrani trwali w dziwnym zastuchaniu, wyczekując powrotu Wernyhory. Wrócił Jasiek, który zgubił róg, podnosząc czapkę z piórami. Zjawił się chochoł, zaczął grać, zebrani tańczyli w rytm chocholej muzyki.

Upadła nadzieja na niepodległość, pozostał tylko śmiech chochoła – *Miałeś, chamie, złoty róg.*

AUTOR

Stanisław Wyspiański – dramaturg, poeta, malarz, grafik, architekt i projektant mebli. Zastąpił jako twórca dramatów symbolicznych. Jest nazywany czwartym polskim wieszczem. Autor takich dramatów, jak *Warszawianka*, *Wesele*, *Wyzwolenie* czy *Noc listopadowa*.

CZAS I MIEJSCE AKCJI

Akcja rozgrywa się w **Bronowicach Małych** (dzisiejszej dzielnicy Krakowa, wówczas podkrakowskiej wsi) w **domu malarza Włodzimierza Tetmajera** (później zwanym Rydlówką). Czas akcji to **noc z 20 na 21 XI 1900 r.**

GENEZA

Genezą dramatu było prawdziwe wesele, ślub poety Lucjana Rydla i chłopki Jadwigi Mikołajczykówny, który odbył się 20 XI 1900 r. w Kościele Mariackim w Krakowie, był sensacją towarzyską.

Wyspiański odwzorował autentyczne postaci, wydarzenia i problemy. Świadkowie wesela twierdzili, że autorowi udało się z fotograficzną dokładnością odtworzyć sceny z tamtej nocy.

Premiera *Wesela* odbyła się w marcu 1901 r., na przelomie kwietnia i maja tego samego roku ukazało się ono drukiem.

„TEATR OGROMNY”

Jest to koncepcja teatru realizowana przez Wyspiańskiego w jego dramatach. Polega na **syntezie sztuk** – w jego utworach współgrają ze sobą tekst, obraz, muzyka (dźwięk) i warstwa wizualna (scenografia). Inspiracje czerpał z **wielu różnych gatunków dramatycznych**. W *Weselu* widoczne są nawiązania do: dramatu antycznego, dramatu szekspirowskiego, dramatu romantycznego, dramatu symbolicznego (Maeterlinck), dramatu muzycznego (Wagner). Użyte zostają **różne poetyki**: symbolizm, impresjonizm, realizm.

O CO CHODZI?

Wesele to dramat polemizujący z głównymi polskimi mitami narodowymi i demaskujący je jako źródła problemów z odzyskaniem niepodległości. Demaskacji służy dialog między planem realistycznym a fantastycznym. **Oba przenikają się wzajemnie** i coraz wyraźniej się ze sobą wiążą, aż do momentu ich zespolenia w momencie rozmowy Gospodarza z Wernyhorą i pozostawienia przez wieszczka, postać nierealną, materialnych śladów wizyty: złotego rogu i złotej podkowy. Z dramatu można wnioskować, że **wymarzony sojusz chłopsko-inteligencki jest złudzeniem**. Obie warstwy nadal się nie rozumieją, a wzajemne urazy są ukryte, lecz wciąż żywe. Nadzieje na sukces narodowego powstania były związane z solidarnym działaniem wszystkich grup społecznych. **Skompromitowanie mitu jedności narodowej** (z *szlachtą polską polski lud*) obnażyło utopijność pomysłu na ogólny zryw narodowy. Poruszenie tych problemów uczyniło z *Wesela* dramat narodowy.

TYTUŁ

Tytuł dramatu odnosi się do rzeczywistego wesela poety Lucjana Rydla z Jadwigą Mikołajczykówną, młodszą siostrą żony Włodzimierza Tetmajera.

Może też być interpretowany symbolicznie. W rozmowie gospodarza i Wernyhora o weselu można znaleźć aluzje do przygotowań do powstania.

BUDOWA UTWORU

Wesele składa się z trzech aktów o zupełnie różnym wydźwięku:

- **akt I** – realistyczny,
- **akt II** – realistyczno-symboliczny, płaszczyzny przeplatają się,
- **akt III** – realistyczno-symboliczny, płaszczyzny łączą się.

GŁÓWNI BOHATEROWIE

- **Pan Młody** – poeta, rozgadany, wrażliwy, poetycki. Chłopoman, w rzeczywistości nie rozumie chłopów, traktuje wieś jak ucieczkę przed miastem.
- **Panna Młoda** – chłopka, prosta i niewykształcona, ale rozsądna.
- **Dziennikarz** – odczuwający wyższość nad innymi inteligent.
- **Poeta** – baczny obserwator, chętnie flirtuje, z jego wypowiedzi przebija dekadentyzm.
- **Gospodarz** – rozumie chłopów i cieszy się ich szacunkiem, ale jest też wewnętrznie sprzeczny i niezdecydowany.
- **Jasiek** – młody chłopak, lekkomyślny, niedojrzały, zgubił złoty róg, gdy schylał się po czapkę.
- **Czepiec** – pewny siebie i dumny ze swojego pochodzenia chłop.

ZJAWY

- **Chochół** – symbolizuje zgubną tradycję, wegetację i idee odłożone na przyszłość, ale także możliwość odrodzenia narodu.
- **Widmo** – rozprawa z konwencjami romantycznej miłości.
- **Stańczyk** – jest ucieleśnieniem politycznego sumienia, narodowej mądrości i doświadczenia.
- **Rycerz** – uosabia aktywne działania, odwagę, patriotyzm i gotowość do walki.
- **Hetman** – przypomina najgorsze cechy narodowe, prywatę, egoizm i skłonność do zdrady.
- **Upiór** – symbol dawnych zatargów (Jakub Szela, przywódca rabacji chłopskiej).
- **Wernyhora** – prorok wieszczący solidarną walkę o wolność stanów i ludów dawnej Rzeczypospolitej, zapowiedź odrodzenia narodowego.

POZOSTALI BOHATEROWIE

• Ojciec	• Maryna	• Gospodyni
• Radczyni	• Haneczka	• Klimina
• Rachela	• Rachela	• Ksiądz
• Zosia	• Nos	• Żyd